Przekop na miarę możliwości…?

Kategoria: Rozwój i fundusze
Opublikowano: piątek, 10, listopad 2023 14:30
Alicja Cisowska
Odsłony: 519

Jak podaje Najwyższa Izba Kontroli program przekopu przez Mierzeję Wiślaną już na etapie planowania nie miał szans na osiągnięcie w zaplanowanym czasie głównego celu inwestycji, czyli zapewnienia bezpieczeństwa i wzrostu dobrobytu w regionie. Jej wartość znacznie przekroczyła granicę opłacalności, co minister właściwy ds. gospodarki morskiej zataił przed Radą Ministrów, a swój nadzór nad całością Programu sprawował nierzetelnie. Wartość Programu, pierwotnie wynosząca 880 mln zł, do dnia zakończenia kontroli (koniec kwietnia 2023) zdążyła wzrosnąć o 125% – do blisko 2 mld zł.

Wykonawca inwestycji, Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni, z przekroczeniem uprawnień zaciągnął zobowiązania przewyższające budżet całego Programu o ponad 157,6 mln zł i wydał wiele milionów zł z budżetu Programu na cele niesłużące jego wykonaniu. Dopuścił też do potężnych opóźnień w realizacji kolejnych etapów inwestycji i źle sprawował nadzór nad jej postępami. Minister nie tylko nieskutecznie kontrolował działania Dyrektora Urzędu Morskiego, ale wręcz usprawiedliwiał jego wadliwe decyzje, argumentując to dbałością o bezpieczeństwo regionu. Tymczasem bezpieczeństwo nie jest celem uświęcającym łamanie prawa. Dlatego NIK analizuje możliwość skierowania powiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych.

Program Wieloletni „Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską", ustanowiony uchwałą Rady Ministrów z 24 maja 2016 r., jest finansowany wyłącznie z budżetu państwa, a dysponentem środków jest minister właściwy ds. gospodarki morskiej. Wykonawcą Programu Wieloletniego ustanowiono Urząd Morski w Gdyni.

Program miał przede wszystkim służyć zapewnieniu bezpieczeństwa regionu i wzrostowi społeczno-gospodarczemu poprzez ustanowienie drogi wodnej, umożliwiającej swobodny i całoroczny dostęp statków morskich do Elbląga jako morskiego portu Unii Europejskiej. W tym celu przewidziano budowę kanału żeglugowego przez Mierzeję Wiślaną wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budowę toru wodnego od Zatoki Elbląskiej do wybranej lokalizacji kanału i modernizację wejścia do Portu Elbląg (od Zalewu Wiślanego do mostu w Nowakowie).

Planując kontrolę, NIK stwierdziła ryzyko wystąpienia nieprawidłowości przy realizacji inwestycji: m.in. znacznie wzrosły nakłady na realizację Programu, czyniąc go nieuzasadnionym ekonomicznie, nie wskazano źródeł finansowania prac dostosowujących infrastrukturę portową w Elblągu do parametrów drogi wodnej powstałej w wyniku realizacji Programu Wieloletniego. Według analizy ekonomicznej sporządzonej w 2016 r. na zlecenie Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni granica opłacalności przedsięwzięcia została przekroczona już przy 20-procentowym wzroście kosztów jego realizacji.

Badaniami kontrolnymi NIK objęła działania ministra właściwego ds. gospodarki morskiej i Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni, tj. organów administracji morskiej odpowiedzialnych za realizację Programu Wieloletniego, a także Dyrektora Zarządu Portu Morskiego Elbląg sp. z o.o.

NIK zaznacza przy tym, że kontrola miała na celu ocenę prawidłowości działań podejmowanych w związku z planowaniem i realizacją Programu Wieloletniego. Izba nie badała zasadności realizacji budowy drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską, w szczególności w kontekście jej wpływu na bezpieczeństwo Państwa Polskiego.

Wnioski Najwyższej Izby Kontroli:

- **Prezes Rady Ministrów**

Phoca PDF

W związku z zagrożeniem nieosiągnięcia celów Programu Wieloletniego z powodu nieujęcia w tym Programie niezbędnych inwestycji w porcie w Elblągu, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o zobowiązanie członków rady ministrów, by opracowując założenia do Programów rozwoju, zapewnili, by ujęte w nich działania były adekwatne do planowanych do osiągnięcia rezultatów i celów.
Program Wieloletni został włączony do Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Programu rozwoju polskich portów morskich do 2030 roku. Zagrożenie nieosiągnięcia pełnej realizacji celu głównego Programu Wieloletniego, a przy tym istotne opóźnienia w jego realizacji oraz znaczny wzrost jego wartości, będące m.in. wynikiem stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości, może mieć negatywny wpływ na osiągnięcie celów i rezultatów ww. strategii i programów. Wobec powyższego, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o wzmocnienie mechanizmów kontroli nad działalnością ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej w obszarze realizacji i nadzoru tego ministra nad strategiami i programami rozwoju.

- **Minister Infrastruktury**
  W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w kierowanym przez Ministra dziale „gospodarka morska" Najwyższa Izba Kontroli wnosi o podjęcie niezbędnych działań w celu wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej zapewniających zgodność działań podejmowanych przez nadzorowane przez Ministra podmioty z przepisami obowiązującego prawa, tak by dokonywane przez te podmioty wydatki publiczne były celowe i oszczędne, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.
  Mając na uwadze dotychczasowy sposób realizacji Programu Wieloletniego, utratę przez Inwestycję rentowności oraz okoliczności związane z zagrożeniem pełnego osiągnięcia celu głównego programu w oparciu o ujęte w nim zadania, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o przeprowadzenie jego ewaluacji, celem zidentyfikowania i przeprowadzenia rzetelnej analizy kluczowych ryzyk programu, co powinno pozwolić na określenie dalszego kierunku interwencji publicznej w tym obszarze.

- **Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni**
  Mając na uwadze skutki ujawnionych w toku kontroli licznych nieprawidłowości w realizacji Programu Wieloletniego, które w istotny sposób negatywnie rzutowały na efektywność, ciągłość i płynność procesu inwestycyjnego, w celu ich wyeliminowania, a także zapobieżenia ponownego występowania Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o wdrożenie skutecznych mechanizmów kontroli zarządczej zapewniających:
    - terminową, efektywną i z zachowaniem ciągłości realizację zadań inwestycyjnych objętych harmonogramem rzeczowo-finansowym;
    - zawieranie umów, w tym zaciąganie zobowiązań na ich sfinansowanie, wyłącznie na okres przewidziany w harmonogramie rzeczowo-finansowym, jak również do wysokości kwot ujętych w programie;
    - dokonywanie wydatków terminowo i gospodarnie, na cele związane z realizacją zadań inwestycyjnych objętych harmonogramem rzeczowo-finansowym;
    - prawidłowy nadzór inwestorski nad realizacją zadań inwestycyjnych.

Więcej informacji na ten temat badań kontrolnych NIK: www.nik.gov.pl/aktualnosci/przekop-przez-mierzeje-wislana

Phoca PDF

Przekop na miarę możliwości…?

Kategoria: Rozwój i fundusze
Opublikowano: piątek, 10, listopad 2023 14:30
Alicja Cisowska
Odsłony: 519

Źródło: NIK

Phoca PDF